

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

102. Nanch. eccl. restituitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

rauit, eam tyrannus Scin, in ruinas impulerat ex quibus annos octo-
decim non valuerat sese attollere, connitentibus licet Doctoribus Mi-
chaële, Leone, Thoma, & Philippo, ipsoque adeò Colao Paulo,
tam diris impius Christi hostis fautores suos in eam odiis imbutos re-
liquerat. Ecti enim subinde nostri urbem adirent, ipsique Ciues Chri-
stiani, cœtus suos ut erant edocti variis in domibus haberent, sed hæc
furtim, & suspenso gradu atque manu, quod centum oculis, Bonzij
obseruarent ne in urbem nostri nisi raptim pedem iniicerent. Hoc de-
mum anno, Sambiasius primùm tolerari, deinde amari, paulò post
foueri, tandem etiam certatim frequentari. Rescripto munitus Colai
Pauli, tum hoc viuis exempto, Doctoris Petri, urbem ingressus est;
Præerat Paulus reformatoribus Calendarij Sinensis, edicebatque Sam-
biasium publico comodo, & iubente id Rege, oportere in vrbe con-
sistere, & poli gradus, defectionesque luminarium obseruare. Erat
Sambiasius ob virtutem ethnicis quoque venerandus, dexteritatis au-
tem miræ, in negotio quouis difficili explicando & verbis, ac gestu
salua religiosi hominis, & Literati grauitate summè amabilis, sed iu-
dicijs circumspèctissimi. Hunc Mandarinum aliquot cum adissent à Chri-
stianis minus alieni, ita sunt eius humanitate, & scientia capti, ut ad
eum visendum, alios mouerint complures, pari apud omnes laude vir-
tutis & doctrinæ. Inter hæc eclipsim paulò post futuram cum prænun-
tiasset, eiusque articulos, momenta, & durationem ex astronomico
Europæorum canone descripsisset, sub eius initium flos Mandarinorum
ad eum conuenit, & respondentes ad amussim prædictionibus
iplas quoque euentuum minutias singulas cum vidissent, pro oraculo
suscepere, securæ sunt intimæ quorundam amicitia cum illo, familia-
ritates, & tituli, elegantibus inscripti tabulis, domum pompa solenni,
& symphonix concentu ad eum perlatis, quibus in aula propatulo lo-
catis, conciliatur auctoritatis splendor iis quorum in laudem compositi
fuerint. Eminerat quoque superliminari edictio, qua palam fiebat
grandioribus literis Patrem ad Regis domum pertinere, iubebantur vi-
cari tribuni, diu, noctuque illius saluti excubare, quem deprehen-
dissent in eum aliquid moliri captum sistere tribunali. Partim in hunc
modum aula gratia, & opinione, secutus deinceps diuinam gloriam
salutemque vrgere animarum, ad quam eatenus omnia sed dissimulatim
referebat. Primum eius conatum fortunauit Deus nobili pignore opu-
lentæ in posterum messis, Mandarinum eius aula decus Ecclesiæ ad-
iunxit. Illectus enim Sambiasij suauissimis moribus, & blanda comi-
tate, suum illi tradidit filium erudiendum astronomicis elementis,
quem Sambiasius de aspectabili hoc cœlo, ad æterna sensim attollens
spectacula, prælectionibus perpaucis ex mathematico Euangelij fecit
discipulum; & aquis vitalibus regenerauit in nouum hominem, mo-
resque longè à pristinis diuersos; mutatione inexpectata, & subita
perstrictus parens, dum causam inuestigat, capitur, & ipse Christia-

M M m m

101.
Nanch. eccet
restituitur.

norum dogmatum honestate, excellentia, & soliditate, fallūque se victum baptizatur; tū septuaginta paulō post ethnici, quos inter Eunuchus palatij, septuagenario grandior, qui felicissimam deinde, ac strenuissimam operam multorum conuersionibus sudauit. His rerum prosperis sapienter diffusus Sambiasus, factusque cautiō damnosā ibidem præcedentium annorum experientia, inuidiosa omnia deuitabat, submouebātque ab oculis, maximē Bonziorum. Quare non est passus Christianos apud se congregari, sed domos quatuor; foris binas; in vrbe totidem assignauit, in quibus sacros peragerent cœtus; quintam feminis solis peculiarem & propriam; obibātque diuersis diebus sigillatim hos cœtus, concionibus, sacramentis, institutione ethnicorum quos amici docendos adducebant, omnique officio Apostolicæ functionis. Obscure in speciem, & minimi strepitus, sed secura, & valdē vtili opera.

Anno tricesimo septimo, nam præcedentiū duorum interciderē nobis monumenta, eundem lego Nanchinenſi augendæ Christianitati magnis contentionibus intentum, eam octo primariis vrbibus, multisque minoribus intulisse, & tolerantiā laborum supra quam vires ferrent infatigabili periculose ægotasse. Mandarinis aulæ tametsi ethnicos illum intimē obseruasse, & propter illum legem Christianam; triginta ex ipsis liberali contributione ædificasse domos duas quas illi donarunt, alteram extra vrbem in sepulchra nostrorum, cum olim Pechini Riccium, sepulchro magnifico Rex ipse ornasset: in vrbe alteram, cogendis ad sacra Christianis, cuius fronti marmor indidēte, perennatura in æuum Christianæ legis insculptum commendatione, sed illustrata est clariù Sambiasij existimatio, factō Bonzij senis, & cœnobiarchæ inter suos nominatissimi; qui contra tamorem morēque Bonziorum proclinationibus infimis, eum persecutus, vertit se ad illum quem secum duxerat (arate grauem, & aspectu qui procul venerat de rebus animi consulturus) & huic ait, securē te trado, de iis edocendum, sapientiùs vtique quàm possim præstiturum; omnes eum aulæ Mandarinij, hoc est omnis doctrinæ, & prudentiæ medulla, demitantur, obseruant, diligunt, certatim colunt, ex quo fit consequens, esse iis virtutum & scientiæ dotibus præditum quibus alibi frustra requiritur ditiores. Sub hæc Saluatoris adorata sapiens icone abscedit, & suum profelytum iniciandum fidei dogmatis Sambiasio relinquit. Hanc legem Sambiasus vsu sanciuerat, vt quicumque venissent, eandem effigiem adorarent, videns ergo quandoque insignis Mandarinus stare coram nonnullos, & curiosē magis, quàm reuerenter aspicere, reprehensos, exemplo compulit ad eandem Christi venerationem. Hanc imitatus est Nanchinenſis ipse Taolius (sunt hi Præfectis eminentiores, & monitores Regum, si quid Regni administratio à bono exeret.) Hic mirē cordatus, & Regno Dei aptus oprabat magnoperē Sambiasium placidē audire, sed occupationibus obrutus, perseverabat ad mortem ethnici-

cus, nisi Deo volente Rex, Taolij pondus leuiori officio illi commutasset, post hoc enim audito Sambialio, breui Vero & recto quò iam erat à natura pronus, manus dedit, & sacro ex fonte nominatus est Paulus; quanta ethnicorum admiratione, quàm effusis ad Deum inter Christianos actionibus gratiarum, melius cogitatur quam dicitur. Porro hæc fidei incrementa secundis rumoribus longè extra urbem dissipata, accersebant ad illum aliarum urbium nuncios, implorantium eius opem, quibus nisi raptim & paucis diebus iens & rediens cum satisfacere non posset, discruciabatur eorum miseris vehementer: hæc tamen Ciampij aliquamdiu Doctoris Thomæ patria, vbi præter suam expectationem, expectatissimus, & fama notissimus, incredibili gratulatione Mandarinorum exceptus est. Audiebatur vero in Doctoris Thomæ suburbano musæo ea frequentia, vt cum perorasset, auditori nouo repetenda esset habita concio. In Cathecumenis docendis durabat ad medias noctes; pridie quàm baptizarentur eam in iis mouebat diuinæ offensæ detestationem, & horrorem vt præteriti dolore soluerentur in lachrimas, & lamenta; sponderentque Deo in posterum innocentie Christianæ obseruantiam inuiolabilem; trecentis baptismum contulit, triaque hunc foris posebant opida, erantque magnis accessionibus nascentem illic Ecclesiam auctura; sed eam Bonzj, mendicitatis metu exciùdere mox tempestatem, vt satius duxerit spem paruam in præsens omittere, quàm rei summam in periculum vocare.

Iam de Regno Dei inter Sinas læta mihi suggerit hic annus seculi huius, tricesimus septimus; nam ad Regnum Sinarum quod attinet, semper hinc deinceps quot annis in peius, & in præceps ruit, quoad denique transiret ad Tartaros qui Prouincias eius dum hæc scribo, saltem duodecim obtinent. Defuncto ante biennium, P. Palmertio Prouinciarum Inspectori, quæ solent Macao operarios petere, Manuel Diaz, suffectus est ad discrimen alterius iuuenis, & cognominis, senior appellatus, qui pro suo in Sinas ardenti studio, viginti mox operarios à Vitellescho Præposito mitti ad se quotannis postulauit generosos, nec amantiore vitæ quàm ferret cursus illius nauigationis, qui tolerabilis habetur si vel mediam ex Europa vectorum partem transmittat incolumem. Sed enim inspecto postmodum quàm longè pluribus operariis egeret, Semedo Viceprouinciæ Procuratori negotium dedit, vt Roma rediens bona cum venia Generalis, ex nationibus variis septuaginta deligeret secum in Sinas perducendos, addiditque Semedi precibus pradens senex valdè sapientem ad Vitelleschum epistolam, quam à tanto viro, missionumque illarum experientissimo, non ab re arbitror posteris profuturam. Sic ergo ille Martij 10. anno 1637. annorum sum quinque, & septuaginta, ex iis sexaginta translegi in Societate, & quidem quod pudet negligenter, versor in his Prouinciis quinquagesimum nunc annum, & in regendi, consultandique munere quadragessimum nonum, quod præmittendum idcirco censui vt intelligat V.

M M m m 2

103.
Omnium
nationum
operarij ad
Sinam con-
uert. necessa-
rij.